

Agendanr.: 9
Voorstelnr.: RB2019007
Onderwerp: Principebesluit bestuurlijke fusie Heerhugowaard-Langedijk
Programma: Bestuur en ondersteuning

Reden van agendering: ter besluitvorming

Aan de Raad,

Heerhugowaard, 15 januari 2019

Voorstel / besluit:

Het college stelt aan de raad voor:

1. de op 18 december 2018 uitgesproken intentie, om een bestuurlijke fusie met de gemeente Langedijk aan te gaan, te vervolgen met het opstarten van de Arhi-procedure;
2. ter uitvoering van beslispoint 1, in principe over te gaan tot een herindeling met de gemeente Langedijk per 1 januari 2022, waarbij de volgende criteria¹ leidend zijn:
 - a. draagvlak;
 - b. bestuurskracht;
 - c. interne samenhang en nabijheid van bestuur;
 - d. regionale samenhang;
3. het college opdracht te geven samen met het college van de gemeente Langedijk het herindelingsontwerp vorm te geven met inachtneming van beslispoint 2;
4. het herindelingsontwerp volgens planning² ter besluitvorming aan beide gemeenteraden aan te bieden.

1. Inleiding

De gemeenteraad van Heerhugowaard heeft op 18 december 2018 de intentie uitgesproken een bestuurlijke fusie aan te gaan met de gemeente Langedijk. Ook de gemeenteraad van Langedijk heeft de intentie uitgesproken tot een bestuurlijke fusie met de gemeente Heerhugowaard. Verder hebben beide raden besloten de ambtelijke fusie verder uit te werken als voorbereiding op de bestuurlijke fusie. In het proces naar een bestuurlijke fusie is de volgende stap: het nemen van een principebesluit. Zie voor het proces ook de memo van Berenschot over het tijdschema ambtelijke en bestuurlijke fusie.

2. Beoogd effect

Het maken van een herindelingsontwerp waarin de criteria van het beleidskader gemeentelijke herindeling zijn uitgewerkt. En daarmee het college een kader vanuit de raad mee te geven waar het herindelingsontwerp aan moet voldoen.

3. Argumenten

1.1 De Arhi-procedure kan pas formeel van start gaan na een principebesluit.

De Wet algemene regels herindeling (Wet Arhi) is het wettelijk kader voor de totstandkoming van een gemeentelijke herindeling. De herindelingsvoorbereiding gaat van start met een principebesluit door de raden, waarna de gemeenten een herindelingsontwerp opstellen. Het herindelingsproces start daarna pas formeel met het vaststellen van een herindelingsontwerp door de raden.

¹ Zie de memo Beleidskader gemeentelijke herindeling

² Zie de memo Tijdschema ambtelijke en bestuurlijke fusie

2.1 *Het streven moet zijn op een herindeling te richten die op een zo groot mogelijk draagvlak kan rekenen.*

Het draagvlak voor herindeling wordt beoordeeld naar lokaal bestuurlijk, regionaal en maatschappelijk draagvlak. Het kabinet verwelkomt voorstellen die op de steun van alle betrokken gemeenten en een zo groot mogelijke meerderheid van hun inwoners kunnen rekenen.

Het is primair de verantwoordelijkheid van de betrokken gemeentebesturen om het maatschappelijk draagvlak voor een herindeling te beoordelen en daarin te investeren. Daarvoor vraagt het kabinet aan de betrokken gemeenten in een logboek bij te houden op welke wijze inwoners en maatschappelijke organisaties betrokken zijn bij het herindelingsproces en op welke wijze het maatschappelijk draagvlak is vastgesteld.

In Heerhugowaard en Langedijk is gekozen om de raadsleden te betrekken bij de wijze waarop inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties worden geconsulteerd. De input die raadsleden hierover geven, wordt door adviesbureau Berenschot verwerkt tot een memo. De raadsleden ontvangen deze memo begin februari.

Het college neemt de inhoudelijke input van raadsleden mee in het bepalen van de aanpak voor het draagvlakonderzoek.

2.2 *Het moet duidelijk zijn welke opgaven ten aanzien van bestuurskracht bij de bestaande gemeente spelen en hoe de voorgestelde herindeling tegemoet komt aan het gericht versterken van de bestuurskracht.*

De wens of noodzaak om de bestuurskracht te versterken speelt vaak een belangrijke rol in de redenen om te kiezen voor een herindeling. Omdat lokale omstandigheden verschillen, en de kenmerken van bestuurskracht situationeel afhankelijk zijn, zijn onderstaande kenmerken van een bestuurskrachtige gemeente niet uitputtend. De onderstaande opsomming is niet bedoeld als checklist, maar de herindeling zou wel kunnen bijdragen aan deze punten:

- de gemeente is in staat adequate dienstverlening richting inwoners te organiseren;
- de gemeente draagt bij aan het realiseren van maatschappelijke opgaven die lokaal of in de regio aan de orde zijn;
- de gemeente is in staat te luisteren naar de samenleving;
- de gemeente kan haar rol pakken naar medeoverheden en maatschappelijke partners;
- de gemeente is in staat haar maatschappelijke opgaven te vertalen naar een relevante uitvoeringsagenda;
- de gemeente heeft een professionele gemeentelijke organisatie (bestuurders met de juiste kwaliteiten en een ambtenarenapparaat dat in staat is om taken uit te voeren);
- de organisatie van de gemeente is robuust (weinig kwetsbaar) en in staat voldoende gekwalificeerd personeel aan te trekken;
- het gemeentebestuur is in staat sturing te geven aan besluitvorming over, uitvoering van en verantwoording over beleid;
- de gemeente is in staat haar opgaven te formuleren en het hoofd te bieden voor de lange termijn;
- de gemeente voert een gezonde financiële huishouding.

2.3 *De betrokken gemeenten onderkennen de gemeenschappelijkheden en verschillen en ontwikkelen hiervoor een bestuursfilosofie, passend bij de verschillende identiteiten.*

Een gemeentelijke herindeling kan ertoe leiden dat er meerdere dorpen, kernen en/of steden binnen een nieuwe gemeente komen te liggen, elk met eigen kenmerken, cultuur en identiteit. Dit heeft gevolgen voor het profiel van de nieuwe gemeente, bijvoorbeeld op het gebied van cultuur, identiteit, economie, oriëntatie, maar ook op politiek of sociaal terrein. Het is daarom van belang om te bepalen op welke wijze de nieuw te vormen gemeente haar inwoners en gemeenschappen zal betrekken bij de vormgeving en uitvoering van beleid en de realisatie van opgaven.

Belangrijk is dat het lokale bestuur ook in de toekomst responsief, nabij, betrokken en benaderbaar blijft. Van de nieuwe gemeente wordt daarom verwacht dat zij zich inzet om zoveel mogelijk nabijheid van bestuur en betrokkenheid van inwoners te borgen en versterken. Dit kan bijvoorbeeld via een actief dorpen- en kernenbeleid, wijkgericht werken, (overige) binnengemeentelijke decentralisatie (zoals bestuurscommissies) en het versterken van participatie. Een herindeling biedt hiermee een kans voor vernieuwing van de lokale democratie en dat zou onderdeel kunnen zijn van de visie op de nieuwe gemeente.

2.4 *De gevolgen van de herindeling voor de samenwerkingsrelaties en eventuele andere bestuurlijke ontwikkelingen in de regio moeten duidelijk zijn.*

Dit criterium gaat over gemeenschappelijke regelingen en de verhoudingen tussen de gemeenten in de regio. Voor het aanpakken van maatschappelijke opgaven onderhouden gemeenten relaties met lokale en regionale partners, zoals buurgemeenten, bedrijven en maatschappelijke instellingen. Vanwege het gemeentegrensoverstijgende karakter en de verwevenheid van veel maatschappelijke opgaven is het van belang dat een gemeente in de regio weloverwogen keuzes maakt ten aanzien van het aanpakken van die opgaven. Hiervoor is bijvoorbeeld voldoende beleids capaciteit nodig, zodat bestuurders goed beslagen ten ijs komen in regionale gremia. Wanneer een gemeente te weinig inzet kan plegen om de opgaven in de regio het hoofd te bieden, beïnvloedt zij daarmee ook de kwaliteit van de regionale samenwerking. Dat kan mede een indicatie zijn van een gebrekkige bestuurskracht.

Ook na een herindeling blijft samenwerking op tal van terreinen zinvol en nodig. Met het oog op de duurzaamheid van de herindeling zal tevens afgewogen moeten worden of andere gemeenten in de regio bij de herindeling betrokken zouden moeten worden.

3.1 *Met het opstellen van een herindelingsontwerp kunnen Heerhugowaard en Langedijk zich zorgvuldig voorbereiden op de formele start van het herindelingsproces.*

In het beleidskader gemeentelijke herindeling staat dat het van belang is dat gemeenten tijdig beginnen met de voorbereidingen van een herindeling, ook als nog onzeker is of de herindelingsregeling tot stand zal komen.

4. Kanttekeningen

2.1 *Naast de criteria van het beleidskader zijn meerdere criteria of succesfactoren te bedenken waar de herindeling aan moet voldoen.*

In sommige gevallen besluiten gemeenteraden zelf tot een aantal succesfactoren waaraan de herindeling moet voldoen. Dit dient echter wel een aanvulling te zijn op het beleidskader dat al veelomvattend is, waaronder het draagvlakonderzoek, waardoor de belangrijkste voorwaarden voor een succesvolle herindeling al worden meegenomen in het opstellen van het herindelingsontwerp en het verdere herindelingsproces.

5. Financiële gevolgen

De kosten voor het herindelingsontwerp hangen af van de wijze waarop de consultaties van inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties plaatsvindt. De indicatie is € 150.000. Deze kosten worden deels gefinancierd door de rijksoverheid. Na het principebesluit wordt de raad geïnformeerd over de offerte voor het maken van het herindelingsontwerp.

6. Communicatie

In januari 2019 wordt de input van raadsleden opgehaald over hoe de inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties te consulteren. Deze input verwerkt Berenschot in een memo waarin het plan van aanpak voor de consultaties wordt beschreven. Deze memo ontvangt de raad begin februari 2019. De gesprekken met de raadsleden zijn medebepalend voor de invulling van het communicatieplan, die de raad eveneens begin februari ontvangt.

7. Uitvoering

Zie de bijlage Memo Tijdschema ambtelijke en bestuurlijke fusie.

8. Monitoring/Evaluatie

Geen.

Bijlagenr.	Titel/Onderwerp
E201843818	Memo Tijdschema ambtelijke en bestuurlijke fusie
INT19-0320	Memo Beleidskader gemeentelijke herindeling
	Memo Consultaties – deze ontvangt u begin februari 2019
	Communicatieplan – deze ontvangt u begin februari 2019

Burgemeester en wethouders van Heerhugowaard,

de secretaris,

de burgemeester,

Advies commissie Mens en Samenleving d.d. 12 februari 2019

RB2019007 Principebesluit bestuurlijke fusie Heerhugowaard-Langedijk :

Nr.: RB2019007

Voor	Allen
Tegen	---

de Raad van de gemeente Heerhugowaard;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders d.d. 15 januari 2019;

gelet op het advies van de commissie Mens en Samenleving d.d. 12 februari 2019;

gelet op:
Wet Arhi
Gemeentewet;

b e s l u i t

1. de op 18 december 2018 uitgesproken intentie, om een bestuurlijke fusie met de gemeente Langedijk aan te gaan, te vervolgen met het opstarten van de Arhi-procedure;
2. ter uitvoering van beslispoint 1, in principe over te gaan tot een herindeling met de gemeente Langedijk per 1 januari 2022, waarin de volgende criteria* leidend zijn:
 - a. draagvlak;
 - b. bestuurskracht;
 - c. interne samenhang en nabijheid van bestuur;
 - d. regionale samenhang;
3. het college opdracht te geven samen met het college van de gemeente Langedijk het herindelingsontwerp vorm te geven met inachtneming van beslispoint 2;
4. het herindelingsontwerp volgens planning** ter besluitvorming aan beide gemeenteraden aan te bieden.

*Zie de memo Beleidskader gemeentelijke herindeling

**Zie de memo Tijdschema ambtelijke en bestuurlijke fusie

Heerhugowaard, 26 februari 2019

De Raad voornoemd,

de griffier,

de voorzitter,